

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli den 19 Febr. 1878, kl. 2 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion dels om upphäfvande af åtskilliga lagens bestämmelser angående edgång, dels ock om underdånig skrifvelse i ämnet.

Under återopande af de åsigter, som vid flera tillfällen blifvit af så väl Riksdagen, som särskilda dess ledamöter uttalade derom, att de i lag föreskrifna edgångar borde, om de ej kunde helt och hållet undvaras, åtminstone så mycket som möjligt inskränkas, har Herr *G. H. Stråle* uti en inom Andra Kammaren väckt, till Utskottet remitterad motion, N:o 7, fästat uppmärksamhet derå, att åtskilliga i 1734 års lag jemte dertill hörande författningar föreskrifna edgångar vore af sådan beskaffenhet, att de ej vidare borde bibehållas. En del af dem kunde enligt motionärens åsigt utan vidare omgång uteslutas genom lätt verkställda lagförändringar, då deremot, beträffande andra, synnerligast i Rättegångsbalken och konkurslagen föreskrifna eller medgifna edgångar, Riksdagen icke borde utan en mera omfattande granskning af dithörande stadganden för sin del göra ändring i desamma. På grund häraf har motionären

dels föreslagit,

»att Riksdagen ville för sin del besluta följande förändringar uti nu gällande lagens rum, nemligen:

1:o Att 5 kap. 1 § Ärfda-balken skall erhålla följande lydelse: »Det barn som dödt födes må ej ärfva. Nu säga barnets fädernes fränder att det var dödt födt och moder eller hennes arfvingar att det var qvickt födt och kunna de det med vittnen eller andra skäl styrka; ärfve då barn fader sin, moder barn sitt och hennes arfvingar henne. Faller annat arf — — — barnet.»

Bih. till Riksd. Prot. 1878. 7 Saml. 6 Häft.

2:o) Att 34 § uti Kongl. förordningen den 21 December 1857 om egors fredande m. m. skall erhålla följande lydelse: »Uppkommer tvist om den, som kreatur intagit, det å sina egor funnit och gitter han ej med vittnen eller andra skäl visa, att han det kreatur der tog, gälde skadestånd till den som kreaturet äger.»

3:o) Att 24 kap. 2 § Byggningsbalken skall erhålla följande lydelse: »Timar skada af rätt våda, som man ej kan förese eller vakta förr än skada händer, vare saklös;» och

4:o) Att 12 kap. 3 § Handelsbalken skall lyda sålunda: »Sätter man under annans förvar — — —. Finnes det vara brutet och saknar egaren något, fulltyge då med vittnen eller andra skäl huru mycket han inlagt hafver. Gitter han det, svare den, godset under sin vård hade, för all skada eller vise med goda skäl att det af hans vangömmo eller vållande ej skedt är eller att han ej deraf kunskap och nytta haft — — — (stående tjufsrätt);»

dels ock, då, enligt hvad motionären trodde sig veta, Nya Lagberedningen redan under innevarande år komme att till granskning och omarbetning företaga den nuvarande Rättegångsbalken, hemställt, »att Riksdagen ville uti underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta verkställa en granskning af nu gällande konkurslag, Rättegångsbalken och öfriga lagens rum, deruti föreskrifter om edgång finnes intagna, i syfte att ur desamma utesluta alla sådana edgångar, hvilka utan fara kunna undvaras; samt till Riksdagen derom sedermera göra nådig framställning.»

Frågan om förändring i gällande bestämmelser om edgång har ofta och sedan lång tid tillbaka utgjort föremål för representationens uppmärksamhet. Med anledning af Rikets Ständers skrivelser den 23 Oktober 1823, den 22 Februari 1854, den 21 Oktober 1863 och den 13 Maj 1867 samt Kyrkomötets den 6 Oktober 1868 och den 27 September 1873 hafva genom särskilda Kongl. Maj:ts beslut, bland andra, den 27 Juli 1826, den 15 April 1829, den 29 Juni och 9 Oktober 1866, den 5 November 1867, den 4 Januari 1868 och den 25 September 1874 dels de tillfällen, då eder skola afläggas, blifvit högst betydligt inskränkta, dels ock förändrade edsformulär fastställda. Sedan frågan vid riksdagarne 1869, 1870, 1871 och 1875 åter förevarit utan att leda till någon Riksdagens åtgärd, beslöt 1876 års Riksdag med anledning af då ånyo väckt motion i ämnet en underdånig skrifvelse, daterad den 11 Maj 1876, hvori anföres: att hos Riksdagen varit framställt förslag om en allmän revision af gällande föreskrifter i afseende på eder, åsyftande inskränkning i deras användande; och som Riksdagen ansåge en dylik åtgärd vara önskvärd och

förestälde sig, att en sådan revision skulle ådagalägga, att i många nu förekommande fall användandet af edgång vore obehöfligt och sålunda innebure ett missbruk af eden, hvilket blott försvagade dess helgd och motarbetade dess ändamål, anhölle Riksdagen, som för sin del godkänt den uppfattningen, att samhället borde låta sig angeläget vara, att icke någon ed bibehölles, hvilken utan fara kunde undvaras, i underdånighet, att en allmän revision af gällande föreskrifter i afseende på eder, åsyftande inskränkning i deras användande, måtte ega rum.

Såsom skäl för frågans förnyade anhängiggörande vid denna riksdag har motionären anført, att de uttryck, hvori Riksdagens sistnämnda skrifvelse vore affattad, väl vore allmänna och obestämda, men att af den motion, som föranledt denna skrifvelse, af frågans behandling utaf tillfälligt Utskott och af den öfverläggning, som inom Andra Kammaren föregick beslutet, framginge, att Riksdagens framställning afsåge endast sådana edgångar, som förekomme i det borgerliga lifvet, såsom embet- och tjenstemannaeder, läkare- och redareed med flere, men icke de edgångar, hvilka i allmänna lagen vore föreskrifna eller tillåtna.

Men då nyssnämnda motion innefattar förslag om en underdånig anhållan, att »en allmän revision af gällande föreskrifter i afseende på edgångar, åsyftande en inskränkning i deras användande, måtte ega rum», samt Riksdagens skrifvelse, hvori en sådan revision påkallats, icke gifver någon anledning dertill, att densamma skulle afse endast vissa slag af föreskrifna eller tillåtna eder, finner Utskottet, äfven om öfverläggningen inom Andra Kammaren kunde anses utvisa, att de i densamma deltagande hufvudsakligen fäst sig vid de eder, som blifvit inbegripna under benämningen »borgerliga», frågan i hela dess omfattning genom Riksdagens ofvannämnda, så nyligen aflåtna skrifvelse, vara på Kongl. Maj:ts pröfning beroende, hvarföre Utskottet vördsamt hemställer,

att Herr G. H. Stråles ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 Februari 1878.

På Utskottets vägnar:

H. G. v. GEGERFELT.

Reservation:

af Herr *Samzelius* mot Utskottets motivering.